የምዝገባ ቁጥር
Reg. No. 1146

የሰብአዊ መብቶች ጉባዔ
HUMAN RIGHTS COUNCIL

ሰመጉ የቆመው ለዲሞክራሲ፣ ለሕግ ልዕልናና ለሰብአዊ መብቶች መከበር ነው።
HRCO stands for democracy, the rule of law *and* the respect of human rights.

ሰመጉ
HRCO

ቀን፣ መጋቢት 3/2003 ዓ.ም

የመንግስት የልማት እንቅስቃሴ የዜጎችን እድገት እና መሰረታዊ ፍላጎቶችን የሚያሟላ መሆን አለበት እንጂ መብቶቻቸውን የሚያሳጣ መሆን የለበትም።

115ኛ ልዩ መግለጫ

መግቢያ

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሕገ መንግስት አንቀጽ 40(4) ማንኛውም አርሶ አደር ከመሬቱ እንደማይነቀል ያረጋግጣል። ከዚህ በተጨማሪ የገጠር መሬት አጠቃቀምና አስተዳደር አዋጅ 456/1997 አንቀጽ 5(1)ሀ በግብርና የሚተዳደሩ አርሶ አደሮች፣ ከፊል አርብቶ አደሮችና አርብቶ አደሮች የገጠር መሬት በነጻ እንዲያገኙ እንደሚደረጉ ይደነግጋል። እንዲሁም የዚሁ አዋጅም አንቀጽ 7(3) የገጠር መሬት ባለይዞታ ለሕዝብ ጥቅም መሬቱን እንዲለቅ ሲደረግ በመሬቱ ላይ ላደረገው ማሻሻያ እና ላፈራው ንብረት ተመጣጣኝ ካሳ ይከፈለዋል ወይም በለቀቀው መሬት ምትክ በተቻለ መጠን ሌላ ተለዋጭ መሬት እንዲያገኝ ይደረጋል ይላል። በመጨረሻም ለህዝብ ጥቅም ሲባል የመሬት ይዞታ የሚለቀቅበትና ለንብረት ካሳ የሚከፈልበትን ሁኔታ ለመወሰን የወጣው አዋጅም 455/1997 አንቀጽ 3(1) ለሕዝብ ጥቅም ሲባል አግባብ ያለው የመንግስት አካል የተሻለ ልማት ለማካሄድ ያስችላል ብሎ ያመነበትን የገጠር ወይም የከተማ መሬት በአዋጁ መሰረት ካሳ እንዲከፈል በማድረግ የማስለቀቅ ስልጣን አለው ይላል።

የኢፌዲሪ ህገመንግስት ስለ የአካባቢ ደህንነት መብት በሚደነግገው አንቀጽ 44(1) ሁሉም ሰዎች ንጹህና ጤናማ በሆነ አካባቢ የመኖር መብት አላቸው በማለት ይገልጻል። ይሁንና ከነዚህ ድንጋጌዎች በተቃራኒ በሚከተለው ሁኔታ የአርሶ አደሮች መብት ተጥሷል።

የመብት ጥሰቱ መንስኤ

በኦሮሚያ ክልል ምስራቅ ሸዋ ዞን አዳ ወረዳ መንዱቤ ቀበሌ ገበሬ ማህበር ከ 1967 ዓ.ም ጀምሮ የእርሻ መሬት ይዞታ ኖሮአቸው በግብርና ኑሮአቸውን ይገፉ የነበሩ አርሶ አደሮች ከ 1985 ዓ.ም ጀምሮ በተለያዩ ጊዜያት በቢሾፍቱ ከተማ መስፋፋት ምክንያት የእርሻ

ይዞታቸው የነበረው መሬት ያለምንም ካሳ ክፍያ ተወስዶባቸው ለባለሀብት የተሰጠ ሲሆን በተጨማሪ በገበሬ ማህበሩ 'ጎልባ' ተብሎ በሚጠራው ቦታ የሚገኝ ቀሪ የእርሻ ይዞታቸው ላይ ከ1999 ዓ.ም ጀምሮ ከፍተኛ ክምችት ያለው የከተማ ደረቅ እና ፈሳሽ ቆሻሻ መጣያ በመደረጉ የመንደሩ ነዋሪዎች ጤና በከፍተኛ ሁኔታ እየታወከ ሲሆን የቤት እንስሶቻቸው በሚበሉት ቆሻሻ ጤናቸው እየታወከ ከብቶች እየሞቱባቸው ይገኛሉ፡፡ በዚህም ሳቢያ ስማቸው ከዚህ ቀጥሎ የተዘረዘረው አርሶ አደሮች የእርሻ መሬታቸው ከሕግ አግባብ ውጭ ተወስዶባቸው ካሳ ወይም ተለዋጭ መሬትም ሳይሰጣቸው ከነቤተሰባቸው ከፍተኛ ችግር ላይ ወድቀዋል፡፡

በዚህ አይነት ህገወጥ ድርጊት ከ25 እስከ 38 አመት ድረስ ግብር እየከፈሉ ሲጠቀሙበት የቆዩትን የእርሻ መሬት ካሳ ወይም ተለዋጭ ቦታ ሳይሰጣቸው ተወስዶባቸው ለባለሀብት በመሰጠቱ ምክንያት በከፍተኛ ችግር ላይ የሚገኙ አርሶ አደሮች ስም ዝርዝር ከዚህ እንደሚከተለው በሰንጠረዥ ቀርቧል፣

ተ.ቁ	ስም	የግብር መጠን	የደረሰኝ ቁጥር	ለመጀመሪያ ጊዜ ግብር የከፈሉበት ዓ.ም
1	አቶ ለገሰ ገ/ጊዮርጊስ	10 ብር	54192	1976
2	መምሬ መርሀዊ	7 ብር	97468	1970
3	መምሬ ምክሩ	10 ብር	607975	1977
4	አቶ ላቀው ገ/ወልድ	10 ብር	4881	1976
5	አቶ ዘመዴ ኢርኮ	10 ብር	61308	1977
6	አቶ በጋሻው ጎርፌ	10 ብር	678344	1978
7	አቶ በየነ ደመቀ	10 ብር	601308	1977
8	ወ/ሮ ዘነበች አበበ	10 ብር	4888	1976
9	አቶ ደሳሉ ተሲላ	10 ብር	678190	1978
10	አቶ ደምሴ በልዳ	10 ብር	601278	1977
11	አቶ ማርእሸት ገ/ስላሴ	10 ብር	678329	1978
12	አቶ ጣፋ አለሙ	10 ብር	54194	1976
13	አቶ አቤቤ ራያ	10 ብር	678195	1978

14	ወ/ሮ ድንቂ ራያ	10 ብር	678196	1966
15	አቶ አለሙ በዳኔ	10 ብር	678175	1978
16	ወ/ሮ ተስፋዬ እሸቱ	10 ብር	678238	1978
17	አቶ ወርቂ ደግፌ	10 ብር	607985	1977
18	ቀኝ አዝማች ብስራት እርገጤ	10 ብር	04885	1976
19	ወ/ሮ ወለተወልድ ጩካ	20 ብር	26918	1972
20	አቶ ጸጋዬ ወርቅነህ	10 ብር	608047	1978
21	አቶ ማሞ መሩ	10 ብር	13349	1977
22	አቶ ዘረፉ በሻህ	10 ብር	601312	1978
23	አቶ በቀለ ግሩሙ	10 ብር	678192	1978
24	አቶ አበራ ወ/ሚካኤል	10 ብር	601321	1976
25	ወ/ሮ ማሚቱ ወልዳይ	10 ብር	678167	1977
26	አቶ ፈይሳ ደጉ	10 ብር	678200	1976
27	አቶ ኃ/ማርያም ኃ/ወልድ	10 ብር	84197	1978
28	አቶ ጄሳ ኤሮ	10 ብር	601304	1978
29	አቶ አሚ አድሬ	10 ብር	54243	1977
30	አቶ አለሙ ገብሬ	10 ብር	678152	1978
31	አቶ መብራቱ ባንጃው	10 ብር	678580	1978
32	አቶ ጉዳ ጎበና	10 ብር	04877	1977
33	ወ/ሮ እታለማሁ ሀይሉ	7 ብር	97486	1968
34	አቶ ተ/ጊዮርጊስ ክልሌ	10 ብር	678240	1978
35	አቶ ተፈራ ነጋሽ	-	-	-

<u>ማጠቃለያ፣</u>

የእርሻ መሬታቸውን ከህግ አግባብ ውጭ ያለ ካሳ ወይም ተለዋጭ መሬት ሳይሰጣቸው መብታቸውን ያጡት አርሶ አደሮች ብዛት የግብር ደረሰኛቸውን ለሰመጉ ያቀረቡት 35 ሲሆኑ ቁጥራቸው 44 እንደሆኑ የተለያዩ ሰነዶች ያሳያሉ ነገር ግን ቁጥራቸው ከዚህም እንደሚበልጥና 65 አባወራዎች እንደሆኑ ተወካዮቻቸው ለሰመጉ ገልጸዋል፡፡ ለብዙ አመታት የመንግስትን የህግ ከለላና ድጋፍ ለማግኘት ከፍተኛ ጥረትና ብዙ ድካም የጠየቀ ውጣ ውረድ አድርገዋል፡፡ በተጨማሪም በእርሻ መሬታቸው ላይ የተጣለው እና በመጣል ላይ ያለውን የከተማ ደረቅ እና ፍሳሽ ቆሻሻ በጤናቸው ላይ ከፍተኛ ችግር እያደረሰባቸው መሆኑን በመግለጽ አቤቱታቸውን በየደረጃው ለሚገኙ ለክልልና ለፌዴራል መንግስት አካላት አቅርበዋል ነገር ግን ይህ ሪፖርት እስከተጠናቀረበት ጊዜ ድረስ ለችግሮቻቸው መፍትሄ የሚሰጥ ምላሽ ባለማግኘታቸው አርሶ አደሮቹ ከቤተሰቦቻቸው ጋር ከፍተኛ ችግር ላይ ወድቀዋል፡፡

መንግስት የአቤቱታ አቅራቢዎቹንና ብሎም በስራቸው የሚገኙ የቤተሰቦቻቸው አባላት ችግር የሚያስወግድ ምንም አይነት ህጋዊ እርምጃ አልወሰደም፡፡ ይህም መንግስት ዜጎችን በህግ አግባብ እንዲያስተዳድርና ደህንነታቸውን እንዲያስጠብቅ የተጣለበትን ሀላፊነት እንዳልተወጣ የሚያመለክት ግልጽ ማሳያ ነው፡፡ በመሆኑም መንግስት በግብርና ስራ ዘርፍ በተሰማሩ ዜጎች ላይ የሚፈጽመውን እንዲህ አይነቱን ሰብአዊ መብታቸውን የሚጥስ ተግባር በአስቸኳይ የሚያስቆም ተገቢ እርምጃ እንዲወስድ ሰመጉ ጥሪውን ያቀርባል፡፡

ለሰብአዊ መብቶች መከበርና መጠበቅ የቆማችሁ ግለሰቦች፣ ድርጅቶች፣ የመንግስታትና የአለም አቀፍ ተቋማት ተወካዮች ለኢትዮጵያ መንግስት ባለስልጣናትና እንዲሁም ጉዳዩ ለሚመለከታቸው ከዚህ በታች ስማቸው ለተዘረዘረው የመንግስት አካላት ሁሉ ደብዳቤ በመጻፍ መንግስት የሰብአዊ መብት ጥሰት ለደረሰባቸው አርሶ አደሮች ተገቢውን ህጋዊ ጥበቃና ካሳ እንዲሰጥ እንድታደርጉ ይጠይቃል፡፡

<u>በተለይም</u>፣

- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ የህዝብ ተወካዮች ም/ቤት አፈ ጉባኤ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 80001፣ ፋክስ (251-11) 155 0900 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ
- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፌደሬሽን ምክር ቤት አፈ-ጉባዔ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 80001፣ ፋክስ (251-11) 155 0722 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ
- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፕሬዝዳንት ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 1031፣ፋክስ (251-11)155 2020 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ
- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ ጠቅላይ ሚኒስትር ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 1031፣ ፋክስ (251-11) 155 2020 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

- የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፌደራል ጉዳዮች ሚኒስትር ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 1370፣ ፋክስ (251-11) 552 0000 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ የፍትህ ሚኒስቴር ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 1370፣ ፋክስ (251-11) 552 0874 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

- የኦሮሚያ ክልል ምክር ቤት አፈ-ጉባኤ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 101769፣ ፋክስ (251-11) 551 3642 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

- የደቡብ ብሔር፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ምክር ቤት አፈ-ጉባኤ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 18፣ፋክስ (251-46) 220 1950 ሐዋሳ ኢትዮጵያ

- የአማራ ክልል ምክር ቤት አፈ-ጉባኤ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 312፣ ፋክስ (251-1) 058 220 1068 (251-1) 058 220 2252 ባሕር ኢትዮጵያ

- የቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል ም/ቤት አፈ-ጉባኤ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 44፣ ፋክስ (251-46) 2201950 አሶሳ

- የሶማሌ ክልል ም/ቤት አፈ-ጉባኤ ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 392፣ፋክስ (251-25) 7753429 ጅጅጋ፣ ኢትዮጵያ

- የኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፌደራል ፖሊስ ዋና ዳይሬክተር ጽ/ቤት ፖ.ሳ.ቁጥር 199፣ ፋክስ (251-1) 153 4253 ስልክ (251-1) 551 2744 ኢትዮጵያ

- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ የሰብአዊ መብት ኮሚሽን ፖ.ሳ.ቁጥር 1165፣ ፋክስ (251-11) 6180040 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

- ለኢ.ፌ.ዲ.ሪ የሕዝብ እንባ ጠባቂ ተቋም ፖ.ሳ.ቁጥር 2459፣ ፋክስ (251-11) 553 2053 አዲስ አበባ፣ ኢትዮጵያ

☎ (+251 1) 011-5517704 011-5514489 Telefax: (00251 1) 011-5517704
✉ 2432 Addis Abeba, ETHIOPIA E-Mail: ehrco@ethionet.et
Web site: http://www.ehrco.org/

ሰመጉ በአፍሪካ የሰብአዊና የሕዝቦች መብቶች ኮሚሽን የታዛቢነት ቦታ አለው፣ የዓለም ዐቀፍ ፀረ-ስቃይ ድርጅት አባል
እና
የዓለም ዐቀፍ የሰብአዊ መብቶች ፌዴሬሽን ኮርስፖንዲግ አባልም ነው፡
HRCO has an observer status in the African Commission on Human and People's Rights, is a member of World Organization Against Torture and is also a corresponding member of the International Federation of Human Rights.